

I. Struktura správního řádu.

Vztah správního řádu ke zvláštním úpravám.

II. Základní zásady činnosti správních orgánů, zásady správního řízení

doc. JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

září 2012

- **Správní řád - členění:**

- **I. - Úvodní ustanovení (§§ 1 – 8)**
- **II. - Obecná ustanovení o správním řízení (§§ 9 – 129)**
- **III. - Zvláštní ustanovení o správním řízení (§§ 130 – 153)**
- **IV. - Vyjádření, osvědčení, sdělení (§§ 154 – 158)**
- **V. - Veřejnoprávní smlouvy (§§ 159 – 170)**
- **VI. - Opatření obecné povahy (§§ 171 – 174)**
- **VII. - Společná, přechodná a závěrečná ustanovení (§§ 175 – 183)**
- **VIII. - Účinnost (§ 184).**

- **Rozsah působnosti správního řádu dále dotčen dalšími ustanoveními :**
 - § 158 odst. 1 ve spojení s § 177 odst. 2 (= použití **části čtvrté** na „jiné úkony“ výslovně neupravené),
 - § 175 („stížnost“),
 - **vnitřní odkazy** na použití jiných částí zákona , zpravidla z části druhé, rep. třetí zákona (§ 154, § 170 - VPS, § 174 o.1-OOP)
 - § 177 odst. 1 ve spojení s §§ 2 – 8
(= **působnost základních zásad činnosti** správních orgánů na „výkon veřejné správy“).

Vztah správního řádu ke zvláštním úpravám

- § 1 odst. 2:

„Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.“

- *Ve zvláštních zákonech, zpravidla v přechodných ustanoveních, odkaz na použití správního řádu.*

= subsidiární působnost správního řádu.

- Platí **pro správní řízení**, a také **další postupy** upravené ve správním řádu.

Vztah správního řádu ke zvláštním úpravám

Tedy:

- - má-li zvláštní zákon vlastní úpravu daného pojmu, institutu, či pravidla – správní řád se **nepoužije**.
- Nemá-li, **použije se** příslušné ustanovení správního řádu.
- Ve zvláštních zákonech **rozdílný rozsah odlišností od správního řádu**.

(Zaměříme se na příklady rozsáhlejších speciálních úprav:

- přestupkový zákon
- stavební zákon)

Základní zásady činnosti správních orgánů (§§ 2 – 8 správního řádu)

1. Rozsah působnosti (viz shora)

a původ zásad:

- tradice + **ústavní** (čl. 36 odst. 1, 38 odst. 2 LZPS), **mezinárodní, evropský základ** (zejm. čl.6 odst.1 EÚLPZS – právo na řádný, spravedlivý proces a rozhodnutí, včetně sankce)
- LZP EU (čl. 41 – **právo na dobrou správu**)
- **principy „dobré správy“** (= širší katalog, včetně soft-law RE – doporučení VM RE)
-

Pojem „dobrá správa“ , „principy dobré správy“

(Exkurz)

- uplatňován v evropském správním prostoru.

Společný hodnotový a právní základ.

Jsou **právní i neprávní povahy** (etika, efektivnost – vstřícnost, slušnost, zdvořilost).

Srov.: - „Desatero“ veřejného ochránce práv,

- kodex správné správní praxe (EU),

- kodexy chování úředníků (etický kodex – usnesení vlády z května 2012)

Základní zásady činnosti správních orgánů (§ 2-8 SŘ) – slouží jejich naplňování.

Základní zásady činnosti správních orgánů

- 2. Význam, závaznost a aplikace zásad

- právně závazné (vč. implicitních, nepsaných),
Některé jsou *přímo ústavními principy*.

- Jde o *principy zákonné úpravy*

- = ovlivňují znění konkrétních pravidel v zákoně,

- *interpretační pravidlo* (systemat. výklad při aplikaci konkrétních pravidel) (+ *nástroj argumentace*),

Základní zásady činnosti správních orgánů

- působí **současně (systém)**, někdy v konfliktu např. Rychlost vs. materiální pravda)
a proto nutné poměřování,
- působí *praeter legem* (pokud pravidlo nestanoví jinak),
- zvláštní důležitost **pro správní uvážení (diskreční pravomoc** = kde úprava nedává přesné řešení).
Otázka nejen **zákonnosti**, ale také (věcné) **správnosti** rozhodnutí (řešení), a také **spravedlnosti**.
 - Jak najít, jak přezkoumat ?
- **Úloha judikatury – vzrůstající !**

Základní zásady činnosti správních orgánů:

3. **Jednotlivé základní zásady činnosti SO:**

Zákon je **nepojmenovává**, ale závazně stanoví.

Označení – používané v evropském, mezinárodním kontextu (+ tradice).

- **Zásada legality (zákonnosti) - / 2 odst. 1/**

- je **základem a rámcem**
pro ostatní zásady.

- = SO musí jednat **v souladu s celým právním řádem.**

Základní zásady činnosti správních orgánů:

Zásady obsažené v 2:

nejen procesní povahy, neboť určují obsah rozhodnutí – tedy i materiální:

- Zásada **proporcionality (přiměřenosti)** výkonu veřejné správy a přijatých řešení.

(= vztah účelu, prostředků, míry zásahu či omezení práv).

- **Její komponenty, jež obtojí také samostatně :**

- **Zákaz zneužití správního uvážení (2 odst. 2),**
tedy zneužití pravomoci SO (účelu, rozsahu).

Komponenty proporcionality, další zásady:

- ❑ Zásada ochrany dobré víry a oprávněných zájmů dotčených osob (vč. materiálních)
(2 odst. 3)

+ zároveň

- ❑ Zásada jednání SO v souladu s veřejným zájmem (2 odst. 4)

 nutnost poměřování , vyvažování.

S proporcionalitou souvisí:

- **Zásada preference smírného odstranění rozporů (5)**
= subsidiarity mocenského řešení,
(doplňuje zásadu proportionality).

Další zásada v 2:

- **Zásada legitimního očekávání (a předvídatelnosti),**
(§ 2 odst. 4 in fine).

 k právní jistotě, + rovnosti (materiální).

Další základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada **materiální pravdy (3)**, - zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti + k naplnění zásad z 2.
- Zásada **procesní rovnosti a nestrannosti postupů správních orgánů (7)**, + opatření k zajištění rovnosti.

Další základní zásady činnosti správních orgánů:

- Zásada veřejné správy jako služby a ochrany práv dotčených osob (§ 4 – zejm. procesních), někdy také: zásada „dobré správy“.
= poučení, uvědomění o postupu, vstřícnost, zdvořilost.
- Zásada spolupráce správních orgánů a souladnosti postupů vůči dotčeným osobám(8) – ty však musí SO upozornit.
- Zásada rychlosti (6) + opatření proti nečinnosti dle 80, a také hospodárnosti postupů (co nejméně zatěžovat) = „procesní ekonomie“.

Zásady **správního řízení**

dovoditelné z dalších ustanovení správního řádu

Pro účely správního řízení lze z **dikce dalších ustanovení** dále **dovodit** také následující zásady:

- **zásada ústnosti** kombinovaná zásadou **písemnosti** (vedení řízení § 15, jednací jazyk § 16, spis § 17, protokol § 18, ústní jednání § 49),
- **zásada procesní rovnosti dotčených osob** s modifikacemi – konkretizace, postavení účastníků § 27, doručování rozhodnutí 19 a násl., odvolací lhůta při neoznámení rozhodnutí § 84),
- **zásada dispozitivní** modifikovaná zásadou **oficiality** (počínaje zahájením řízení § 44 a násl, dále § 45 odst. 1 – zúžení či zpětvzetí návrhu do vydání provostupň. rozhodnutí , dispozice s řádným opravným prostředkem..),

